

Winkler Venceslav:

Grad na Peskovcu

»Kaj se norčuješ iz nas?«

Izveklj so meče in se postavili predenj.

»Kaj ste rekli, gospodje?« se je nedolžno začudil Jure.

»Medveda nam daj. Z nami bo šel. Ti si tlačan. Tak medved ni za tlačane.«

»Hm, pa je res lep medved,« se je nasmehnil Jure.

»Bum, bum,« se je zbudil Marko Šumrada, »jaz ne grem nikamor.«

Postavil se je na zadnje noge, vzdignil se je in šel proti biričem. Eden izmed njih je bil toliko pogumen, da mu je nastavil sulico na prsi. Marko jo je zgrabil in zlomil.

»Joj nam!« so vzklikali biriči in bežali. Jure je ploskal in kričal za njimi:

»Počakajte, saj gre medved z vami!«

Biriči so si vse zapomnili.

Čez tri, štiri dni so prišli spet h Kukcu.

»Jure, z nami na grad! Milostni gospod valpet Šparenblek so ukazali.«

Jure se je dvignil iz trave in si pomencal oči.

»Ne grem. Kočo moram varovati. Oče in mati sta na tlaki, nikogar ni doma. Pa drugič!«

Biriči niso vedeli, kaj bi naredili. Gledali so pisano. Medved Marko se je privlekel od nekod izza koče. Godrnja se je drgnil ob drevje.

»Teško bo,« je mislil birič Gliha.

»Vrnimo se!« je rekel birič Rebula.

Tretji, ki so mu pravili Lozej, je bil pa travovraten, silil je naprej in godrnjal:

»Premilostni gospod Šparenblek so ukazali. Ukaz moramo izvršiti.«

Jure je legel v travo in malomarno švitzgal. Takole natihoma ga je vendar le sicerbo, če bi se kaj zgodilo. Več-

krat je skrivaj pogledal, kje hodi Marko.

Biriči so precej časa gledali. Niso se upali naprej. Juretu se je že vse zdelo neumno. Vstal je in stopil v hišo. Kmalu se je vrnil. Prinesel je kos ovsenjaka in rekel:

»Pogostil bi vas, a nimam pogače. Kar je še ovsenjaka ostalo, vam ga pa rad ponudim. V gradu imate gotovo boljšega.«

Biriči so se spogledali in niso hoteli vzeti.

»Z nami!« je zakričal naenkrat Lozej.

»Marko!« je mirno poklical Jure.

»Ta neumna žival!« so se umeknili biriči.

Dolgo so stali pred kočo. Niso se upali prijeti Jureta. Ko je pa pri fari zazvonilo poldne, so zakleli in odšli proti Peskovcu.

»Ali so trmasti!« je mislil Jure.

»Bum, bum,« je rekel Marko. »Ti ljudje so plašljivi.«

Ko se je vrnil oče s tlake, mu je Jure vse povedal.

»Ne pretepaj se, Jure, drugače bo hudo na svetu.«

»Ne bom,« je obljubil sinko.

»Bum, bum,« je bil nevoljen medved, »kaj boš bežal, če te bodo napadli?«

»Da ne bo hudo na svetu,« je priki-mal Jure.

Ponoči so spet obkolili kočo.

»Jure, v grad!«

»Pojdiva, Marko!« se je zbudil Jure.

»Ne grem!« se je uprl medved.

»Pod Racno goro greva!« je zašepetal Jure.

»To pa!« se je vzdignil Šumrada.

Odrinla sta zapah in stopila na pot.

»Z nami!« so zakričali biriči. Bil jih je vse polno. »Dajte ga! Dajte ga!« je kričal Lozej.

Marko Šumrada je grozno zarenčal. Jure je zavriškaj in se jih otresel. Predno so se grajski zavedli, sta bila že oba v bregu pod Pečnikom.

»Dajte ga, dajte ga!« je kričal Lozej.

Jure in Marko sta se smejala. Bredla sta po gozdu proti Racni gori.

»Bum, bum, saj se vrneva,« je godrnjal Šumrada.

5. Turki nad vasjo.

Čas je rasel in Jure z njim in Marko tudi. Staremu Kukcu so se zacelile rane. Grad na Peskovcu je postajal zmeraj bolj trden.

Takrat so nenadoma bruhnile po gorah grmade. Visoko pod nebo so zagosteli plameni.

»Turki!« so zakričali ljudje.

Jure je bil nekje v gozdu, ko je vse hitelo proti gradu. Toda Sparenblek ni maral vseh ljudi. Samo močne in mlade je izbiral, druge je napodil v gozdove.

Stari Kukec je bil med zadnjimi, komaj je še prišel v grad. Jure je pa zamudil uro. Hodil je z medvedom pod gozdom, gledal proti gradu in godrnjal. Na obzidju so stali biriči in se mu smejala.

Obrnil se je v dolino —

Nekje pod vasjo je srečal prve Turke. Komaj se jim je umaknil. Skril se je za vrtovi. Medved ni hotel naprej. Renčal je in silil za tujino jezdec. Jure ga je komaj pridržal.

»Saj jih bova še videla, Marko,« ga je tolažil.

Potem je začelo goret. Kar tako na lepem se je vzdignil nekje plamen, zakadilo se je in pot med hišami se je napolnila z dimom. Turki na konjih so tekali od hiše do hiše. Plenili so. Jure in Marko sta se plazila za vasjo.

»To ne bo nič,« je rekel Jure. »Na Pečnik norava.

Medved je bil za lovoljen kakor sploh zmešaj

Turki so pa previhrali vse vasi in zašli nazaj pod grad. Butnili so kot vihar ob grajske zidove, a so se morali vrniti. Jezni so pod Peskovcem razjahali in postavili šotore. Zakurili so ognje in kričali in se pripravljali na boj. Takrat sta bila Jure in Marko že na Pečniku. Gledala sta s skale v črno dolino. Medved je godrnjal, Jure je pre-

»Seveda,« je bil žalosten Jure. »Bojim se za mater in očeta...«

Ko sta se drugo jutro vrnila, je bilo Juretu neizrekljivo hudo. Biriči so pretepli očeta. Ves hrbet so mu razbili. Ležal je na izbi in bledel v nezavesti. Govoril je o velikem prazniku in o pomladi.

»Bum, bum,« je renčal medved. Legel je h Kukcu in se ni ganil od njega.

mišljeval, kje sta oče in mati. Mimogrede sta z medvedom pogledala tudi v kočo, a je bila prazna.

»V gradu sta,« je mislil Šumrada.

»Mogoče,« se je malo potolažil Jure.

Potem sta opazovala Turke. Vso noč sta strmela v ognje. Jureta je končno zmagal zaspanec. Naslonil se je na medveda in zadremal.

Zbudil ga je divji krik.

»Vstani!« je rekel medved. »Zdi se mi da se je nekaj zgodilo. Pojdiva gledat!«

Tudi Jure je mislil tako. Bilo se je že precej zdanilo. Na robu gozda sta šele vse prav razločila. Grajskim se je zadrželo, da je Turkov nekam malo. Potihoma so odprli vrata in jih napadli. Turki se jih niso nadejali. Nastalo je vpitje, kričali so vsak po svoje.

»Hitro!« se je razveselil Jura. »Zdaj jih bomo.«

Res sta hitela.

Zapodila sta se v gnečo. Medved je renčal, kakor še nikoli. Jura je lovil Turke z golimi rokami, a so imeči ostro orožje in se je ves obrezal. Pa takrat se je že vse obrnilo. Grajski so se spet umaknili v grad. Jure je bil jezen.

»Le korajžo!« je kričal.

Gneča ga je vlekla s seboj. Moral je iti. Še medved je bil nekje v množici. Tam pod gradom se je pa prestrašil. Ravno preko poti je ležalo krvavo truplo.

»Oče, oče!« se je vrgel nanj.

»Naprej!« so priganjali grajski hlapci. »Za nami gredo.«

»Oče, oče!« je jokaj Jura.

Oče se pa ni oglasil, bil je mrtev.

Tedaj se je Jure vzdignil. Ljudem se je zadrželo, da je strašno velik. Na vrhodu je prav takrat zagorelo sonce. Fant se je divje zasmeljal, dvignil gorjačo in zakričal:

(Dajte prihodnjim)

Lev Pušček:

Vran in lisica

*Boter vran na drevesu sedi,
v svojem klunu kos sira drži.
Gladen bil je vse kote pretaknil,
pa je kmetu kos sira izmaknil.*

*Zadovoljen s seboj naposléd
sklene použiti ukradeno jed,
pa tedaj pod drevo pristopica
v svojem rjavem kožuščku lisica.*

*Zvitorepki seveda sir
kot navadno skali srčni mir.
Botra vrana prijazno pozdravi
pa tako mu navihanka pravi:*

*»Boter vran, dober dan, dober dan!
Ej, kak v suknji si črni krasan!
Ako znal tak lepo bi še peti,
bil najslavnejši ptič bi na sveti.«*

*Vran — to je namreč prav tisti vran,
ki že davno iz basni je znan —
bil nekoč je lisici nasedel,
ker ga njen slavospev je bil zmedel.*

*Radi tega prišel je v posmeh
ne le pri svojcih — celo pri ljudeh,
ki so vrana za to šibko uro
vnesli v svetovno literaturo.*

*Danes zopet na veji sedi,
zopet v kljunu kos sira drži,
toda danes se dobro zaveda,
da ves svet radovedno nanj gleda.*

*Danes ne gre več v nastavljeno past,
danes je čas, da opere si čast —
sir nabode na konec veje,
pa se rjavki prešerno zasmije:*

*»Kra-kra-kra, pa ga bog daj, kra-kraf
Upam, da vseč vam moj glas je, gospod
Klanjam se vam!« — Tako vran, a lisica
z dolgim nosom spet dalje stopica.*

Ina Slokanova:

Ringaraja

*Ringaraja na vse zgodaj
solnček vstaja izza grička.
Ringaraja na vse zgodaj
poje v gaju drobna ptička.
Ringaraja na vse zgodaj
se zbudila je Marička —
v gaj je pohitela,
s ptičko solnčku pesemco zapela.*

Samo kapljico vode!

Srečni so tisti ljudje, ki prebivajo v deželi, kjer je dovolj vode, in kjer ni treba drugega kot zasukati pipo, da pri-teče mrzla in osvežujoča vodna dobro-ta. Ti srečneži pomislijo prav poredko na to, kakšna sreča je, če more človek na tako lahek način priti do te življenj-ske potrebščine.

Vse drugače pa bi piskali v vročih tropskih krajih, kjer ni večsah po pol leta in celo nekaj let nič dežja. Spoz-nali bi, kakšno strahotno pomanjka-nje vode je tam.

Menda vas bo zanimalo, kako se oskrbujejo z vodo različni afriški ro-dovi.

Vodnjak v oazi Beduinov.

S takšnim vodnjakom namakajo Be-duini svoja polja in vrtove. Ta vodna naprava je med dvema palmama, ki sta za oporo prav enostavni zajemalni pripravi. Poleg vodnjaka je korito z nizkim, zidanim dnom. V njega nape-ljejo vodo, ki teče po preprostih žlebih na vse strani, da namoči polja in vrto-ve. Vedro je usnjeno! S takšnim eno-stavnim vodnjakom namakajo doma-čin' noč in dan žejno, razpokano zem-ljo.

Orjaško drevo — vodnjak.

Te čudovite vodnjake imajo v pokra-jini Kordofan, katera leži v osrednji Afriki. Tu rastejo namreč velikanska »Baobab« drevesa, o katerih ste bržčas že v šoli slišali. Te orjake tamkajšnji prebivalci izdolbejo in naredo znotraj stopnice. Pol leta trajajoče deževje na-polni ta doba. V sušne dobe domačini

rezervne shrambe vode za oni čas, ko nastopita vročina in suša. Poglejte na sliko in presodite, kako obsežno je dre-vo. So pa tudi drevesa, ki imajo še pre-cej večjo razsežnost. Ali premislite, ko-likšen trud je potreben, preden izdol-bejo takšno orjaško drevo!

Pridobivanje vode v Sudanu.

Črnci sudanske pokrajine si ne be-lijajo glave z načrti za vodnjake. Pač pa imajo naznačena torišča, na katerih se lahko preskrbe z vodo, ki se zbira v

skalnatih razpokah. Zenske morajo spravljati vodo na površje; pri tem opravilo so neprekosljivo požrtvovalne. Silno zamudno je delo, preden potegnejo kvišku čisto vodo v izdolbenih bučastih sadežih. Takšne posode imajo nebroj luknjic, skozi katere more samo čista voda, brez nesnažnih primesi. Tako se napolni vsakokrat le majhen del posode, kar posej silno zavlačuje.

Velika vodna naprava v oazi.

Oaza, to je majhna zelenica sredi puščavskega peska. Srečen in bogat je lastnik takšne oaze, če je v njej pravi, bister izvir. Možakar si postavi enostavno vodno napravo, ki je sestavljena tako, da dvigne z njo vodo iz izvirka najprej v malo, nato pa v veliko korito. Ta korita so običajno močno zidana. Za lep denar prodaja lastnik izvirka to dragoceno vodo, nabrano v velikem koritu. Če ni daleč naokrog nobene takšne »vodne trgovine«, potem lahko navija trgovec z vodo cene kolikor hoče. To se tudi prav pogosto dogaja. Seveda v škodo sosedov, ki »stradajo« vodo.

Bušman srka vodo iz zemlje.

Prebivalci notranje, najbolj brezvodne Afrike, so res siromaki. Često si morajo iskati vodo v neverjetno težkih okoliščinah. Zamorec, ki ga vidite na sliki, je našel v puščavi majhen košček vlažne zemlje. Takoj je poiskal dve rastlinski cevki. Porinil ju je globoko v zemljo. In sedaj srka tako vztrajno,

da mu ustnice krvave. Čim potegne nekaj kapljic v cevki, jih naglo pihne v skodelico iz praznega nojevega jajca.

Kako zbirajo Bušmanke vodo.

Žene bušmanskih plemen zbirajo vsak dan potrebno vodo z naravno ganljivo skrbnostjo. Že zgodaj zjutraj, še pred dnevom, se dvignejo s svojih ležišč; potem pa stikajo po grmovju in gozdovih ter srkajo s trav in listov drobne, sveže rosne kapljice, ki jih zbirajo v posodo. To vodo pijejo čez dan otroci in odrasli. Jasno je, da na takšen način ne morejo zbrati velikih količin vode. Kakor hitro prisije solnce, že izgine vsa rosa. Delo mora biti torej naglo opravljeno.

Menda ste dobili majhno predstavo o težavah, ki nastopajo v borbah za vodo. Zato štedite z vodno dobroto in je ne razsipajte po nepotrebem, čeprav je imate na pretek in vam je treba pipo samo odškrniti. Bržkone si ne želite, da bi morali vodo srkati in krvaveti iz ustnic.

Naš novi natečaj

Hitro mineva čas in kmalu nas bo obiskal cvetoči maj. Kakor vsako leto, bomo tudi letos prvo nedeljo v maju praznovali materinski dan. Zato imej naš novi natečaj naslov:

»Moja mati«

Vsak Jutrovček naj v kratkih besedah opiše svojo ljubezen do matere, in kdor se čuti dovolj dobrega pesnika, naj se posluži vezane besede. Mamice bodo teh spisov gotovo iz vsega srca vesele.

Spisi morajo biti kratki. Pišite s črnilom in samo na eno stran lista. Zadostuje tudi, če pišete sestavek na na dopisnico. Odgovore naslovite takole: „Stric Matic, uredništvo „Jutra“ v Ljubljani“.

Vse dobre spise bomo objavili, deset najboljših pa nagradili z lepimi knjižnimi darili.

Opozorite svoje prijatelje in znance na novi natečaj, ki naj se ga udeležijo vsi, prav vsi Jutrovčki, saj imate gotovo vsi radi svoje mamice.

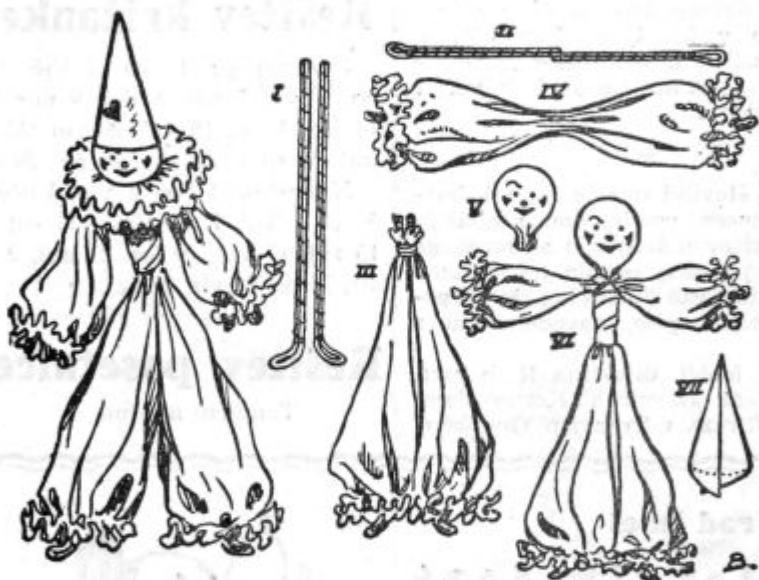

Ljubek papirnat komediantek

V veselje vam bo, če si napravite celo vrsto raznih bajacov, ki jih lahko postavite tudi na mizo, kjer bodo za okrasek.

Vzemite nekaj kosov svilnatega papirja, n. pr. belega in rumenega. Samo ogrodje napravite iz jeklene žice. Za

širok in 48 cm dolg trak. Glavo napravite iz vatne kroglice, ki naj ima v premeru 4 cm. To vato ovijte z belim papirjem, nanj pa narišite s črnilom nos, oči in usta. Sedaj staknite noge in roke, nanje pa močno pritrdite glavo. Nato ovijte s papirjem gornji del tele-

noge potrebujete 2 koščka — okrog 60 cm, za roke pa enega, 45 cm dolgega. Žico zapognite v dvojno in jo ukrivite na mestih, kakor je označeno pri sliki. Nato jo uvijte še s tanjšo žico, kakršno uporabljajo za cvetlice. Hlače napravite iz kosa svilnatga papirja; za vsako hlačnico je potreben kvadrat s stranico 25 cm. Papir zalepite tako, da dobite valj, ki ga nataknete na žico ter v členku trdno zvežete. Za roke napravite tudi valj iz papirnatega kvadrata, čigar stranica meri 27 cm. V členkih na rokah zvežite papir prav na trdno. Šest centimetrov širok trak rumenega papirja na robu vijugasto narežite ter potem posamezne kose trdno navežite v členkih in zapeljstjih, tako da bodo štrleli na vse strani zaokroženi zobci. Za ovratnik potrebujete 6 cm

sa tako, da bo imelo pravilno debelino. Sedaj manjka samo še klobuk. Tega napravite iz papirnatega trikotja, čigar zgornji stranici zlepite. Nato ga spodaj zaokrožite — kakor kaže slika — in umetnija je izvršena.

Slike:

- I. in II. Ogrodje.
- III. Nogi sta zgoraj močno zvezani.
- IV. Pravilno izdelane roke.
- V. Glava.

VI. Tu lahko vidite, kako je pritrjena glava na zgornji del telesa, ki je napravljen iz zvitega papirja.

VII. Tako zvijte klobuk. Črtice nakazujejo, kje morate obrezati.

Listnica uredništva

Uganke in križanke v zadnjih številkah so pravilno rešili:

Vidic Konrad, dijak III. razr. mešč. š. na Jesenicah, Ručigaj Ljuba, uč. ? r. na Vranskem, Tancer Franci, dijak III. razr. drž. real. gimn. v Mariboru, Lendovšek Milena, dijakinja v Skofji Loki, Čekal Merica, dijakinja v Ljubljani VII., Matjašič Malči, dijakinja II. b. r. meščanske šole Radovljica — Jesenice, Majcen Anica, uč. III. razr. v Mokronogu, Terlep Ivan, uč. III. b. razr. v Ljubljani VII., Kristan Ida, uč. II. razr. pri Uršulinkah v Ljubljani, Žiger Nadi-slav, dijak III. c. razr. klas. gimn. v Mariboru, Pretnar Leopold, dijak ? razr. v Kranju.

★

V zadnji številki smo že objavili ime-na nagrajencev, vendar smo preželi še mnogo dopisov o življenju slovenskega kmeta, ki jih zdaj seveda ne moremo več objaviti. Tiste Jutrovčke, ki so poslali najboljše spise, navedemo tu z imeni:

Matjašič Malči, dijakinja II. b. razr. mešč. šole na Jesenicah, Korun Vale-rija, uč. IV. razr. v Trnavi p. Gomilsko,

Smodiš Aleksander, uč. III. razr., Mačkovci v Prekmurju, Žagar Marija, uč. II. razr. obrt. strok šole v Ljubljani, Drvarič Ludvik, uč. II. razr., Moščan-ci pri Možkovicah v Prekmurju, Majnik Franci, uč. III. a. razr. v Zgornji Šiški, Klemenčič Zvonimir, dijak II. a. razr. v Gor. Radgoni, Bašin Peter, uč. IV. razr. na Ledini v Ljubljani, Stana Roman, uč. višje nar. šole na Jesenicah, Pavla Vrečko, uč. III. razr. v Majšperku, Ilich Milovan, dijak v Mariboru.

Rešitev križanke III

Vodoravno: 1 Ivo, 2 Vič, 3 oče, 5 po, 6 kes, 7 nos, 8 del, 9 mir, 12 noč, 14 jaz, 16 si, 18 vol, 20 lan, 22 sod, 24 jod, 25 som, 27 Vis, 28 čir, 29 ar.

Navpično: 1 Ivo, 2 Vič, 3 oče, 4 kos, 5 pes, 6 kol, 7 ne, 10 in, 11 roj, 13 čas, 15 zid, 17 vol, 19 las, 21 noj, 23 do, 25 sir, 26 os, 27 vir, 28 čaj.

Rešitev posetnice III

Tehnični uradnik

Kdo bi rad imel

**ves letnik 1936
„Mladega Jutra“**

v obliki knjige za majhen denar?

Ves letnik ima 424 strani in

je okusno vezan v platno.

Na svojo zalogo opozarjamo posebej vse šolske in druge

knjižnice. — Vezani letnik

„Mladega Jutra“ stane

samo Din 60.—

